RAMAZANSKI POST

Još jedna godina prođe i evo nas opet u mjesecu ramazanu. Svake nas godine nekako iznenadi svojim dolaskom, da li zbog toga što smo mi spram njega nemarni ili što je nestalo bereketa u vremenu pa nam godina začas prođe, ili je možda u pitanju oboje!? Kako bilo, valja nam se potruditi i ramazanske dane i noći na najbolji način iskoristiti. U hadisu koji Ebu Hurejre, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, stoji da je rekao: "Došao vam je ramazan, blagoslovljeni (mubarek) mjesec. Allah, dž.š., propisao vam je da ga postite. U njemu se otvaraju vrata nebeska, a zatvaraju džehennemska. I u njemu se najnepokorniji šejtani bacaju u okove. U njemu (ramazanu) ima noć koja je bolja od hiljadu mjeseci, a onome kome bude uskraćeno njeno dobro, uistinu mu je mnogo dobro uskraćeno." (Ahmed i Nesai sa dobrim lancem prenosilaca)

Mnogobrojni su hadisi koji govore o vrijednosti ramazana, ali hajde da razmislimo samo o onima koji su poznati svakom muslimanu. Za razumom obdarenog vjernika dovoljan je jedan hadis koji govori o posebnosti mjeseca ramazana i posta u

njemu pa da ga podstakne da ramazan iskoristi za iskreno pokajanje, odgoj svoje duše i natjecanje u činjenju dobrih djela.

Hajde da razmislimo o ramazanu!

Allah, dž.š., naš Gospodar, stvorio nas je iz ničega i na ovoj Zemlji nastanio kako bismo Mu robovali i kako bi iskušao ko će od nas ljepše postupati, a potom ćemo se svi Njemu vratiti i On će nam za naše postupke suditi. Iz Svoje velike milosti, Allah, dž.š., koji dobro zna da smo grješni i da su loša djela kod većine ljudi pretegla dobra, podario nam je ramazan, sezonu oprosta i natjecanja u dobru, sezonu u kojoj On dobra djela višestruko nagrađuje, sezonu u kojoj samo za jednu noć možemo zaraditi ono za što se trudimo hiljadu mjeseci: ‘’Noć kadr bolja je od hiljadu mjeseci’’ (sura El-Kadr, 3).

Zamislite, kako bi bilo kada bi poslodavci svojim radnicima svake godine u jednom mjesecu plaćali satnice stotinu puta veće od redovnih!? Zamislite, samo za jedan dan hiljade eura!? Zar ne bi svi radnici zasukali rukave i prionuli na posao? Mnogi bi pili tablete protiv spavanja i sve vrijeme provodili na poslu, jer to je prilika da se riješi stambeno

pitanje, da se kupi dobar auto, da se djeca na selamet izvedu, i sve to samo za mjesec dana. S druge strane, kako bi tek po lijepom spominjali svoga poslodavca i kako bi im bio drag, do te mjere svi bi ga zavoljeli i nikad mu ništa ne bi proturječili, niti bi se njegovom zahtjevu suprotstavili...

A sve to zarad dunjaluka koji kod Allaha ne vrijedi ni koliko krilo komarca!

Bože dragi, pa kakav bi naš trud tek trebao biti kada je u pitanju ahiretska opskrba!? Opskrba od dobrih djela za koju ćemo se uhvatiti na Danu kada se ljudi u svome znoju budu gušili, kada zavlada toliki strah da ćemo od svojih očeva i majki bježati, i samo se o sebi brinuti. Na Dan kada se Džehennem raspali i kada svojim očima budemo gledali grješnike kako u Vatri skončavaju, poniženi... a za sebe budemo strahovali...

Kako će se tek tada postač svome postu obradovati...

Vrijednosti posta

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi nam u hadisi-kudsijju riječi Uzvišenog Allaha koji kaže: "Svako djelo sina Ademovog pripada njemu i

nagrada za to djelo uvećava se od 10 do 700 puta, osim posta, post pripada Meni i Ja za njega posebno nagrađujem. Postač ostavlja svoje strasti i jelo zbog Mene."

"Postač ima dvije radosti: prilikom iftara i prilikom susreta sa svojim Gospodarom. Zadah iz usta postača prijatniji je Allahu od mirisa miska." (Muttefekun alejhi) Postu nema sličnog ibadeta i dova postača se ne odbija. Postač se raduje dva puta: kad prekida svoj post i kad sretne svoga Gospodara. Post će se zauzimati za postača na Sudnjem danu, kada će reći: "O Allahu, ja sam ga sprečavao od hrane i uživanja u toku dana, pa dozvoli da se zauzmem za njega. Miris iz usta postača prijatniji je Allahu od mirisa miska. Post je zaštita i tvrđava koja te čuva od Vatre. Ko god posti jedan dan radi Allaha, Allah će udaljiti njegovo lice 70 godina od Vatre. Ko god posti jedan dan tražeći Allahovo zadovoljstvo, pa to bude zadnji dan njegovog života, ući će u Džennet. U Džennetu su vrata po imenu Rejjan, kroz koja će ući samo postači, i niko osim njih, kad i zadnji od njih uđe, zaključat će se, i niko više kroz njih neće proći. Post u mjesecu ramazanu je stub islama, Kur'an se počeo objavljivati u njemu, i u njemu je noć koja je bolja od hiljadu mjeseci. Kad

nastupi ramazan, otvore se vrata Dženneta, a zatvore kapije Džehennema, i okuju se šejtani. Postiti ramazan jednako je postu deset drugih mjeseci. Ko god posti ramazan zbog imana i nade za nagradom, opraštaju mu se svi počinjeni grijesi. Na kraju svakog posta, Allah bira one koji se oslobađaju Džehennema. Abdullah ibn Mes'ud rekao je da se neopravdano propušten post jednog dana ramazana ne može nadoknaditi kada bi čovjek čitav svoj život postio.

Definicija posta

"Sijam" je arapska riječ koja znači "suzdržavanje", a šerijatsko značenje ove riječi je "suzdržavanje od stvari koje kvare post od pojave zore do zalaska sunca, a prije toga imajući nijjet da se posti".

Pravila posta

Islamski ummet složio se da je post mjeseca ramazana obavezan, i za to postoje dokazi u Kur'anu i sunnetu. Allah, dž.š., kaže: "O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili" (El-Bekare, 183). Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je:

"Islamskih stubova je pet..." i među njima spominje post ramazana. (Buharija, Fethul-Bari, 1/49.)

Ko god prekine post ramazana, bez legitimnog šerijatskog razloga, počinio je veliki grijeh. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opisujući šta je vidio u snu, rekao je: '...dok nisam stigao do planine, gdje sam čuo jake glasove. Upitao sam: 'Kakvi su to glasovi?', pa mi je rečeno: 'To su krici stanovnika Džehennema.' Tada su me odveli na drugo mjesto, gdje sam vidio ljude kako vise okačeni za tetive koljena, a krajevi usta im razderani i iz njih teče krv, pa sam pitao: 'Ko su ovi?' Rekli su mi: 'To su oni koji su prekidali post prije vremena', tj. prije vremena iftara." (Sahih et-Tergib, 1/420.)

Hafiz Zehebi, r.h., rekao je: "Među vjernicima je opće poznato da je onaj koji ne posti ramazan, a nema razloga za to, gori od onoga koji čini blud i pije alkohol." (El-Kebair, str. 56.)

Šejhul-islam Ibn Tejmijje rekao je: "Ako neko ne posti ramazan, znajući da je to haram, a on sam sebi to učini halalom, ubijte ga. A ako to čini zato što je nemoralan, kaznite ga zbog toga što ne posti." (Medžmu'u el-Fetava, 25/265.)

PROPISI O POSTU

Ramazan je odabrani mjesec u toku godine, mjesec mnogobrojnih blagodati, stoga bi ga muslimani trebali spremno dočekati, u svakom pogledu. S obzirom da je post mjeseca ramazana ibadet koji se čini jednom godišnje, postoji velika mogućnost da se zaborave određeni propisi posta, stoga je neophodno prije nastupanja mjeseca ramazana podsjetiti se najbitnijih propisa o ovom vrijednom ibadetu.

Uvjeti ispravnosti i obaveznosti posta mjeseca ramazana

Da bi post mjeseca ramazana bio obavezan određenoj osobi, treba da se ispune sljedeći uvjeti:

1- Da je postač musliman

Na to nam ukazuju riječi Uzvišenog Allaha: "A prilozi njihovi neće biti primljeni zato što u Allaha i u Njegova Poslanika ne vjeruju, što s predanošću molitve ne obavljaju i što samo preko volje udjeljuju." (Tevbe, 45.)

Također, na to ukazuje hadis u kojem je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Muazu ibn Džebelu, r.a., kada ga je slao u Jemen: "Ti ideš ljudima koji su sljedbenici Knjige. Prvo u što ćeš ih pozivati neka bude svjedočenje da nema drugog istinskog boga osim Allaha i da sam ja Allahov poslanik, pa ako prihvate, pojasni im da im je propisano obavljanje pet namaza u toku dana i noći. Kada počnu obavljati namaz, obavijesti ih da im je Allah, dž.š., stavio u dužnost zekat na imovinu, koji se daje njihovim siromasima. Kada ti u tome iskažu poslušnost, uzmi od njih, ali se čuvaj da ne uzimaš najkvalitetniju imovinu. " (Buharija i Muslim od Ibn Abbasa, r.a.)

Iz spomenutih argumenata jasno se vidi da je uvjet za ispravnost djela da onaj ko ih čini bude musliman.

2- Da je "mukellef" – šerijatski obveznik

Ovaj izraz u terminologiji islamskih pravnika obuhvata dvije stvari: da je šerijatski punoljetan i da je razuman – pametan. Na ova dva uvjeta ukazuju riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Trojici se ne pišu (loša) djela: spavaču dok

se ne probudi, maloljetniku dok ne postane punoljetan, ludom dok se ne opameti – ozdravi." (Tirmizi, Ebu Davud, od Alije, r.a., vjerodostojnim ga je ocijenio šejh Albani)

3- Da je zdrav i fizički sposoban da posti
4- Da je kod svoje kuće, tj. da nije musafir – putnik
5- Zadnji uvjet odnosi se samo za žene: da ne postoji zapreka za ispravnost posta, tj. da žena nije u hajzu ili nifasu.

Iz navedenih uvjeta saznajemo koje osobe nisu obavezne postiti.

Kada smo naveli da je uvjet da postač bude musliman, time smo negirali ispravnost posta nevjernika. Ako bi nevjernik postio, njegov post bio bi neispravan sve dok ne prihvati islam. Na to ukazuju riječi Uzvišenog: "I Mi ćemo pristupiti djelima njihovim koja su učinili i u prah i pepeo ih pretvoriti." (El-Furkan, 23.)

Ovdje treba naglasiti da šerijatske naredbe, koje su upućene muslimanima, obuhvataju i nevjernike, i oni će na Sudnjem danu biti pitani za njihovo ostavljanje. Na to nam ukazuju riječi Uzvišenog:

"Šta vas je u Sekar dovelo?" "Nismo" – reći će – "bili od onih koji su molitvu obavljali i od onih koji su siromahe hranili, i u besposlice smo se sa besposlenjacima upuštali, i Sudnji dan smo poricali, sve dok nam smrt nije došla." (El-Mudesir, 42-42.)

Ukoliko bi nevjernik primio islam u toku mjeseca ramazana, bio bi obavezan da posti ostatak mjeseca, dok mu nije obaveza da napašta dane koje nije postio dok je bio nevjernik. S druge strane, ako bi primio islam u toku dana, obaveza mu je da posti ostatak dana i da naposti taj dan. Ako bi primio islam samo nekoliko momenata prije zalaska sunca, obavezan je da posti do kraja dana i da naposti taj dan.

Prethodno smo naveli da je uvjet za obaveznost posta nekoj osobi da bude šerijatski punoljetna, čime smo negirali obaveznost posta djece koja nisu punoljetna. Dakle, ovo je uvjet za obaveznost, a ne uvjet za ispravnost, kao u prvom slučaju, što znači, ako bi dijete koje nije šerijatski punoljetno postilo, njegov post bio bi ispravan. Islamski učenjaci kazali su da je od sunneta da se djeca koja imaju snage i djeca kojima post ne šteti, navikavaju na post prije negoli postanu punoljetna. Na to nam ukazuje

praksa ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Imami Buharija i Muslim zabilježili su da su ashabi privikavali svoju djecu na post i pravili im igračke od vune, pa kada bi neko od njih zaplakalo od gladi, dali bi mu tu igračku kako bi zaboravilo na glad do iftara. Ovako će se postupiti pod uvjetom da dijete može da izdrži post i da mu post ne šteti, a ako ne može izdržati i ako bi mu post štetio, neće se tražiti od djeteta da posti.

S obzirom da smo naveli da je uvjet za obaveznost posta nekoj osobi da bude razumna –pametna, time smo negirali obaveznost posta ludoj – mentalno poremećenoj osobi. Ako bi se desilo da neko poludi, a nakon toga da ozdravi, nije obavezan napaštati propuštene dane koje je izostavio u stanju ludila, jer čovjek u stanju ludila nije šerijatski obveznik.

Uvjet za obaveznost posta jeste i da osoba bude zdrava i fizički sposobna za post, što ukazuje na neobaveznost posta bolesnicima, osobama koje nisu fizički u mogućnosti da poste. Na to nam ukazuju riječi Uzvišenog: "Ko od vas u tom mjesecu bude kod kuće, neka ga u postu provede, a ko se razboli ili se na putu zadesi, neka isti broj dana naposti." (El-Bekare, 185.)

Bolesnici se mogu podijeliti u tri skupine:

A- Oni koji bi doveli svoj život u pitanje ako bi postili ili bi post štetio njihovom zdravlju. Takvima nije dozvoljeno postiti i njima je obaveza da ne poste. Na to nam ukazuju riječi Uzvišenog: "I ne ubijajte sami sebe! Allah je, doista, prema vama milostiv." (En-Nisa, 29.)

B- Oni koji osjećaju veliku poteškoću kada poste, ali im to ne šteti. Takvima je dozvoljeno da ne poste jer potpadaju pod pojam "bolesnika" – onog kojem je dozvoljeno da mrsi. Štaviše, njima je prioritetnije da ne poste nego da poste, jer, na taj način koriste dozvoljene olakšice, a Allah voli da se koriste olakšice koje je On dozvolio. Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Allah voli da se koriste Njegove olakšice." (Ahmed od Ibn Omera, r.a., vjerodostojnim ga je ocijenio šejh Albani)

C- Osoba koja je bolesnik, ali ne bi osjećala nikakvu poteškoću ukoliko bi postila, niti bi joj post štetio. Po ispravnijem mišljenju, takvoj osobi obaveza je da posti, jer ostavljanjem posta ništa ne postiže. Kao primjer možemo navesti onoga koji je slomio ruku i ne osjeća nikakve bolove od toga, osobu koja je

prehlađena, osobu koja ima blagu glavobolju itd. Takva osoba obuhvaćena je riječju bolesnik, ali pošto nema bolova i post joj ne šteti, obaveza joj je da posti.

Podjela bolesnika, gledano s aspekta napaštanja propuštenih dana

Bolesnike možemo podijeliti u dvije skupine gledano s aspekta napaštanja propuštenih dana:

- Prva skupina su oni koji su oboljeli, ali se nadaju ozdravljenju (izlječive bolesti), takvi će napostiti propuštene dane kada ozdrave.

- Druga skupina ljudi su oni koji su hronični bolesnici. Takve osobe, ukoliko nisu postile i ne mogu da napaštaju, za svaki propušteni dan nahranit će po jednog siromaha. Pod uvjetom da se iskup (fidja) izdvoji nakon što prođe dan koji nisu postili, a ne da se izdvaja unaprijed.

Kada smo naveli da je uvjet da bi post ramazana bio obavezan nekoj osobi da ta osoba bude u mjestu boravka, time smo negirali obavezu posta osobama koje su musafiri (putnici).

Kada govorimo o putniku, onda pod tim pojmom podrazumijevamo osobu koja se šerijatski smatra putnikom. Za putnika se vezuju mnogi propisi, a jedan od njih jeste i da mu je dozvoljeno da ne posti, s tim što mu je obaveza da naposti dane koje nije postio.

Ako pogledamo u hadise Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji govore o postu na putovanju, učinit će nam se kao da među njima, na prvi pogled, postoji oprečnost. Postavlja se pitanje kako pomiriti prividnu oprečnost među tim hadisima? Spomenut ćemo neke od tih hadisa, a zatim ponuditi odgovor na prividnu oprečnost.

1. Od Džabira, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jedne prilike dok je bio na putovanju, vidio čovjeka kako se skriva u hladu, pa je upitao: "Šta je ovome?" Kada su odgovorili da posti, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Nije dobročinstvo postiti na putovanju." (Buharija i Muslim)

2. Od Džabira, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u mjesecu ramazanu krenuo da osvoji Mekku, i postio je sve

dok nije došao do mjesta koje se zove Kuraal-Gamim. Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo posudu sa vodom i napio se vode pred ashabima. Nakon toga mu je saopćeno da dio svijeta i dalje posti, pa je rekao: "To su nepokornici, to su nepokornici." (Muslim)

3. Od Ibn Amra el-Eslemija, r.a., prenosi se da je pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o postu na putovanju, a često je postio na putu, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ako želiš, možeš postiti, a ako ne želiš, nemoj postiti." (Buharija i Muslim)

4. Od Ebu Derdaa, r.a., prenosi se da je rekao: "Putovali smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a bila je tolika vrućina da smo zaklanjali svoje glave dlanovima. Niko od nas nije postio, osim Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Abdullaha ibn Revvahe." (Buharija i Muslim)

Do pomirenja ovih naizgled oprečnih hadisa dolazi se podjelom stanja musafira na nekoliko situacija:

a) Putnik koji osjeća poteškoću na putovanju zbog posta, njemu je bolje da ne posti. A ako bi mu post štetio, u toj situaciji mu je zabranjeno postiti.

b) Putnik koji ne osjeća nikakvu poteškoću na putovanju, u toj situaciji mu je bolje da posti.

c) Kada za putnika ne postoji razlika u pogledu poteškoće, isto mu je postio ili ne, tada je bolje da posti, a to iz više razloga:

- jer je to post u mubarek (blagoslovljenom) vremenu, mjesecu ramazanu,

- jer je lakše postiti kada svi ljudi poste nego kada čovjek naknadno mora postiti sam,

- zato što je u tome požurivanje u izvršavanju obaveze posta.

Kada smo naveli uvjet nepostojanja zapreka za ispravnost posta, time smo negirali obaveznost i ispravnost posta ženama koje imaju menstrualni ciklus (hajz) i postporođajni odljev krvi (nifas). Ženama koje su u hajzu ili nifasu zabranjeno je postiti, a ako bi postile, njihov post ne bi bio

ispravan, po konsenzusu islamskih učenjaka, i obavezne su da naposte propuštene dane.

Kada govorimo o osobama koje nisu obavezne postiti, treba spomenuti da u ovu skupinu – onih kojima je dozvoljeno da ne poste – spadaju dojilje i trudnice. Naime, dojilji i trudnici dozvoljeno je da ne poste.

U pogledu napaštanja dana koje je izostavila dojilja ili trudnica postoji razilaženje među učenjacima. Većina učenjaka smatra da će trudnica i dojilja, ako ostave post bojeći se za sebe ili bojeći se za sebe i dijete, napostiti samo propuštene dane posta. Međutim, ako su ostavile post bojeći se za dijete, tada će napostiti sve dane i za svaki dan nahraniti po jednog siromaha.

Također, iznemoglim i starim osobama dozvoljeno je da ne poste u mjesecu ramazanu, kao i hroničnim bolesnicima. Jednoglasan stav većine islamskih učenjaka jeste da starim i iznemoglim osobama, koje teško podnose post, nije obaveza postiti. Oni će za svaki propušteni dan nahraniti jednog siromaha.

Treba spomenuti da nije dozvoljeno da čovjek izdvoji (podijeli) iskup za dane koji još nisu

nastupili, naprimjer da na početku mjeseca izdvoji iskup za cijeli mjesec.

Dozvoljena su dva načina iskupljivanja:

1) da čovjek pripremi hranu i da pozove siromahe na ručak,

2) da siromasima podijeli određene namirnice ili artikle, pa da oni sami sebi pripreme hranu.

Kada je u pitanju količina koja se izdvaja za iskup, učenjaci po tom pitanju imaju različite stavove. Neki su kazali da će se svakom siromahu za svaki dan dati pregršt (mudd) određenog artikla, a neki su kazali da je to dva pregršta (pola sa'a, a jedan sa'a su četiri pregršta). Ovo drugo mišljenje je ispravnije. Svoj stav su zauzeli analogno iskupljivanju za prijestup koje počini hadžija u ihramima, za koji je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ka'bu ibn Udžri: "Nahrani šest siromaha, svakom od njih (daj) po pola sa'a." (Ebu Davud, vjerodostojnim ga je ocijenio šejh Albani)

Nakon što smo naveli kategorije osoba kojima je post obavezan i one kojima je dozvoljeno da ne

poste, u nastavku ćemo spomenuti uvjete koji se moraju ispuniti kako bi post bio validan:

1. Namjera

Prvi uvjet za ispravnost posta je namjera ili nijjet. Mjesto nijjeta je u srcu i nije propisano izgovaranje nijjeta riječima.

Postač je obavezan donijeti nijjet da će postiti prije nastupanja zore ako je u pitanju obavezni post – post mjeseca ramazana, dok je za dobrovoljni post dozvoljeno donijeti odluku i nakon nastupanja zore. Na to nam ukazuju riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ne vrijedi post osobi koja nije od noći donijela odluku da će postiti." (Nesai od Hafse, r.a., vjerodostojnim ga je ocijenio šejh Albani)

Postavlja se pitanje: Da li je obaveza postaču da svake večeri donosi odluku da će postiti sutrašnji dan ili je, pak, dovoljno da na početku ramazana donese opću odluku i namjeru da će postiti čitav ramazan?

Po tom pitanju učenjaci imaju dva stava. Neki su kazali da je obaveza da se nijjet donosi za svaki dan,

jer je svaki ramazanski dan zaseban ibadet. Drugi su kazali da je obaveza da se namjera donosi na početku ramazana i da je to dovoljno, pod uvjetom da se ne desi prekidanje posta, kada postaje obavezno ponavljanje nijjeta. Prvo mišljenje odgovara općim argumentima i ciljevima šerijata pa ga možemo preferirati u ovom slučaju.

Islamski učenjaci kazali su da je čovjekovo ustajanje na sehur, ili namjera da će se ustati na sehur, dovoljno kao namjera za post nastupajućeg dana.

Donošenje nijjeta počinje sa zalaskom sunca, tj. cijela noć je vrijeme u kojem se može zanijetiti post.

2. Sustezanje od jela, pića i svega što kvari post

Drugi uvjet ispravnosti posta je sustezanje od svega što kvari post u vremenu od nastupanja zore pa do zalaska sunca, shodno riječima Uzvišenog: "Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite sve do noći." (El-Bekare, 187.)

Ako se zna da se ezan uči na vrijeme, tada će čovjek počinjati i prekidati post kada čuje učenje ezana. A ako se sigurno zna da se ezan ne uči na početku

nastupanja zore, onda je čovjek obavezan da započne post nakon nastupanja zore bez obaziranja na vrijeme učenja ezana. Isto tako je i sa propisom iftara.

ŠTA KVARI POST

1. Ako se nešto svjesno pojede ili popije

Da nije dozvoljeno jesti i piti u toku posta ukazuju nam riječi Uzvišenog: "Jedite i pijte sve dok ne budete mogli razlikovati bijelu nit od crne niti zore; od tada postite sve do noći."

Islamski učenjaci jednoglasni su u tome da osobama koje su obavezne postiti nije dozvoljeno svjesno jedenje, pijenje, spolno općenje u danima ramazana, i da to kvari post.

Jelo i piće obuhvata sve vrste jela i pića, bez razlike bila štetna ili korisna, hranjiva ili ne, također, bez razlike o kojoj se količini radilo, maloj ili velikoj, i bez obzira bile unesene u tijelo kroz usta ili nos.

Ako bi postač namjerno popio samo jednu kap vode, time bi pokvario post, po konsenzusu učenjaka.

2. Spolno općenje

Da nije dozvoljeno spolno općiti u toku posta ukazuje nam predanje u kojem se navodi da je jedan čovjek došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: "Propao sam." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ga: "Šta te upropastilo?" "Općio sam sa suprugom u toku posta", odgovori on... (Buharija i Muslim od Ebu Hurejre, r.a.)

Onaj ko namjerno (svjesno) spolno opći u toku posta, obavezan je da se iskupi na sljedeći način:

• da naposti taj dan,

• da oslobodi roba ako može, a ako ne može, treba da posti šezdeset dana uzastopno, a ako i to ne može, onda će nahraniti šezdeset siromaha.

3. Namjerno povraćanje

Ako bi povraćanje nadvladalo postača, tj. ako bi povratio nenamjerno, njegov post je ispravan, a ako bi povratio namjerno, njegov post će biti pokvaren i obavezan je da naposti taj dan. Na to nam ukazuje hadis Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve

sellem, u kojem kaže: "Koga nadvlada povraćanje, ne treba napaštati, a ko namjerno povrati, neka naposti." (Tirmizi od Ebu Hurejre, r.a., sa vjerodostojnim lancem prenosilaca, po ocjeni šejha Albanija)

Namjerno povraćanje obuhvata svaki vid izazivanja povraćanja: gledanje u ono što će izazvati povraćanje, mirisanje onoga što će izazvati povraćanje, stezanje stomaka, stavljanje prsta u grlo itd.

4. Masturbacija – onanisanje

Ako postač na bilo koji način prouzrokuje ejakulaciju, njegov post će biti pokvaren, bez obzira da li to bilo prouzrokovano rukom, poljupcem, zagrljajem, pogledom, mirisanjem onoga što uzrokuje ejakulaciju ili dr.

Na to nam ukazuje hadisi-kudsijj: "Moj rob ostavlja svoju hranu, piće i pohote (strasti) zbog Mene." (Buharija i Muslim od Ebu Hurejre)

Šejh Muhammed Salih el-Usejmin, r.h., spomenuo je da post ne bi bio pokvaren čovjeku koji bi, eventualno, doživio ejakulaciju zbog prvog pogleda,

jer je u osnovi prvi pogled, koji se desi nenamjerno, dozvoljen. To potvrđuje hadisom Alije, r.a., u kojem se navodi da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neka ti poslije prvog pogleda ne uslijedi drugi pogled, jer dozvoljen ti je prvi pogled (koji se desi nenamjerno), a nije ti dozvoljen drugi." (Ebu Davud sa vjerodostojnim lancem prenosilaca, po ocjeni šejha Albanija)

Šejh Usejmin, r.h., također je spomenuo da čovjek ne bi pokvario svoj post ako bi razmišljanjem izazvao ejakulaciju, zbog općenitosti hadisa u kojem stoji da ovaj ummet neće biti pitan za ono što mu duša došaptava sve dok ne progovori ili ne učini.

5. Hajz i nifas

Ako žena dobije hajz (menstrualni ciklus) nekoliko trenutaka prije zalaska sunca, njen post je pokvaren i obavezna je da naposti taj dan. Ženi u periodu hajza nije dozvoljeno da posti, a ako bi postila, njen post bi bio neispravan i obavezna je da naposti propuštene dane ramazana, kako se navodi u hadisu od Aiše, r.a: "Naređeno nam je da napostimo dane koje smo izostavile u toku menstrualnog ciklusa, a

nije nam naređeno da naklanjavamo propuštene namaze iz tog perioda." (Buharija i Muslim)

ŠTA JE POHVALNO ČINITI OSOBI KOJA POSTI

1. Ustajanje na sehur i odgađanje sehura do pred sami sabahski ezan

Mnogo je hadisa u kojima je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao postače na ustajanje na sehur i na odgađanje sehura do pred sabahski ezan, ukoliko se ezan uči sa nastupanjem namaskog vremena. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao je da je sehur mubarek (blagoslovljen) obrok, da je u sehuru razlika između posta muslimana i posta ehlul-kitabija (židova i kršćana), te da Allah i Njegovi meleki donose salavate na one koji su ustali na sehur. U nekim hadisima Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čak je naredio ustajanje na sehur, što, zasigurno, ukazuje na njegovu vrijednost. Toliko je ustrajavao u podsticanju na ustajanje na sehur da je govorio da bi postač trebao ustajati na sehur čak i

onda kada u to doba ne može da jede, te da se tada, ako ništa drugo, napije vode.

2. Požurivanje sa iftarom

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao je na požurivanje sa iftarom, ukoliko je postač siguran da je sunce zašlo. U tom kontekstu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ljudi će biti u dobru sve dok budu požurivali sa iftarom." (Buharija i Muslim od Sehla ibn Sa'da, r.a.) Sunnet je da se postač iftari svježim datulama (rutabom), a ako ih nema, onda suhim datulama, a ako ni njih nema, onda vodom. To je spomenuto u vjerodostojnom hadisu.

3. Ako ga neko uvrijedi, da kaže: "Ja postim!"

Od Ebu Hurejre, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ako ga (postača) neko bude vrijeđao, neka kaže: 'Ja postim.'" (Buharija i Muslim)

ŠTA JE DOZVOLJENO POSTAČU

U ovom dijelu spomenut ćemo neke stvari koje je dozvoljeno činiti postaču. Mnogi ljudi ne poznaju te propise, a nerijetko se događa da ljudi u određenim pitanjima imaju pogrešna i neispravna ubjeđenja.

A- Upotreba misvaka

Postaču je dozvoljeno tokom cijelog dana koristiti misvak, od pojave zore pa do zalaska sunca. Neki učenjaci smatrali su pokuđenim korištenje misvaka nakon zevala (zeval je zenit, najviša tačka do koje dostigne sunce u podne), ali za to ne postoji jasan i vjerodostojan dokaz. Općenitost argumenata koji ukazuju na legitimnost upotrebe misvaka obuhvata stanje kada je čovjek postač i kada to nije, a također obuhvata korištenje misvaka prije i poslije zevala. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Da se ne bojim da ću otežati svome ummetu, naredio bih im da koriste misvak prije svakog namaza." (Buharija i Muslim) Ovo je samo jedan od općih argumenata kojima se može dokazivati legitimnost korištenja misvaka postaču u svakom dijelu dana. Vidimo da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije izuzeo neki namaz ili neko

vrijeme, već je pohvalio upotrebu misvaka prije svakog namaza.

Analogno korištenju misvaka, dozvoljeno je u toku posta koristiti pastu i četkicu za zube, pod uvjetom da ništa od vode ili paste ne dospije u grlo. Mnogi savremeni učenjaci dozvolili su korištenje paste za zube u toku posta.

B- Dočekati nastupanje zore u stanju džunupluka i odgoditi kupanje nakon nastupanja zore

U hadisu koji su zabilježili Buharija i Muslim od Ummu Seleme stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, znao dočekati zoru kao džunup, imavši tokom noći odnos sa nekom od svojih supruga, a potom bi se okupao i nastavio postiti.

Analogno ovome, dozvoljeno je ženi koja vidi znakove čistoće, od menstrualnog ciklusa ili postporođajnog odljeva krvi, prije zore (čak i nekoliko trenutaka prije nastupanja zore), da odgodi kupanje čak i nakon nastupanja zore. Njen post bit će ispravan pod uvjetom da je donijela odluku za post prije nastupanja zore.

C- Dozvoljeno je postaču da poljubi svoju suprugu, ako se ne boji ejakulacije

Mnogo je vjerodostojnih hadisa u kojima se prenosi da bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poljubio neku od svojih supruga u vremenu posta i da se naslađivao njenim tijelom. Jedna od tih predaja je Aišina, r.a., predaja: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ljubio je i naslađivao se tijelom jedne od svojih supruga dok je postio." (Buharija i Muslim)

D- Postaču je dozvoljeno kupanje u toku posta i rashlađivanje vodom

Jedan od argumenata koji se može koristiti kao dokaz za spomenuto jeste prethodno navedeni hadis Ummu Seleme u kojem se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgađao kupanje od džunupluka do vremena poslije nastupanja zore. Također, u vjerodostojnim predajama zabilježeno je da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, viđen kako polijeva vodu po glavi u toku posta.

E- Ako bi postač jeo ili pio iz zaborava, njegov post je ispravan

Na to ukazuju riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje su zabilježili imami Buharija i Muslim od Ebu Hurejre, r.a.: "Ko zaboravi, pa jede ili pije, neka nastavi svoj post, to ga je Allah nahranio i napojio." Ovaj hadis je općeg karaktera i ne pravi razliku u tome da li je čovjek pojeo ili popio malo ili mnogo, niti u kojem dijelu dana se to desilo.

F- Poluciranje u snu

Ako se dogodi da postač polucira u snu, njegov post je ispravan po konsenzusu islamskih učenjaka. Na to ukazuju riječi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Trojici se ne pišu (loša) djela: spavaču dok se ne probudi, maloljetniku dok ne dostigne punoljetstvo, ludom dok ne ozdravi."

G- Sakupljanje i gutanje pljuvačke

Neki učenjaci smatrali su pokuđenim sakupljanje pljuvačke i njeno gutanje iz bilo kojeg razloga. No, jedan broj učenjaka savremenog doba odbacio je ovaj stav (da je gutanje pljuvačke pokuđeno), jer za to ne postoje validni dokazi. Također su se razišli da li gutanje slina kvari post ili ne. Neki su smatrali da to kvari post, dok su neki smatrali da ne kvari. Zato

je u svakom slučaju preče da se postač čuva toga onoliko koliko je u mogućnosti.

ISKRENI POVRATAK NAŠEM GOSPODARU

Pored svijesti o vrijednosti mjeseca ramazana i dobrih djela u njemu, i velike Allahove blagodati prema nama, vjernik musliman trebao bi ovaj mjesec iskoristiti za iskreni povratak svome Gospodaru, jer je ramazan mjesec oprosta.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavještava nas da je jadan i bijedan onaj kome prođe ramazan a ne bude mu oprošteno.

Neka nam ovaj mjesec bude prekretnica u životu da eventualna loša djela, od kojih niko nije sačuvan, odlučno ostavimo i da se svome Gospodaru iskreno vratimo. Analizirajmo svoje postupke jer niko od grijeha sačuvan nije! Ako do sada nismo redovno klanjali, neka nam ovaj ramazan bude početak novog života prosvijetljenog nurom namaza. Ako do sada nismo Kur'an učili, niti se za ono što nam naš Gospodar u toj plemenitoj Knjizi kazuje interesirali, napravimo preokret u ovom ramazanu i dajmo prednost Allahovoj Knjizi nad beskorisnim sijelima i

televizijskim sapunicama. Pa mi zbog Njega u ramazanu ostavljamo ono što nam je inače dozvoljeno, hranu i piće, pa kako onda da u grijehu ustrajavamo? Kako da namaze svjesno propuštamo i ljudskom hataru prednost nad Allahom dajemo? Kako da prema Kur'anu nemarni budemo? Jer, mi uistinu ne znamo hoćemo li sljedeći ramazan dočekati.

‘’I povratite se svome Gospodaru i pokorite Mu se prije nego što vam kazna dođe – poslije vam niko neće pomoći. I slijedite ono najljepše, ono što vam se objavljuje, prije nego što vam iznenada kazna dođe, za čiji dolazak nećete znati, da čovjek ne bi uzviknuo: ‘Teško meni, koliko sam samo dužnosti prema Allahu propustio, čak sam se i izrugivao!’’’(Sura Ez-Zumer, 54-56.)

‘’Allah sigurno neće ostaviti u životu nikoga kome smrtni čas dođe; a Allah dobro zna ono što vi radite." (Sura El-Munafikun, 11.)

I za kraj, trebamo znati da post, između ostalih koristi, budi sjećanje na Gospodara Milostivog. Post nas uči da stalno na Allaha mislimo i na Njegovim blagodatima zahvaljujemo. Kada god, zbog gladi,

hranu poželimo, ili od žeđi na vodu pomislimo, trebamo biti svjesni da smo sve to samo radi Allahovog zadovoljstva i nagrade ostavili. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko isposti ramazan sa čvrstim imanom, očekujući nagradu za svoja djela kod Allaha, bit će mu oprošteni raniji grijesi." (Buharija i Muslim) A zar može loše činiti onaj ko na Allaha misli i nada se Njegovoj nagradi?

Neka nas post, pored svega, podsjeti na našu braću i sestre koji za ovaj ramazan nisu u stanju sebi i svojoj djeci iftar spremiti, koji žive u strahu hoće li oni i njihove porodice sutrašnji dan dočekati. Onima kojima smo u stanju materijalno pomoći – pomozimo, za ostale iskrenu dovu uputimo, a mi, svjesni Allahove blagodati prema nama, zahvalni Mu budimo!

Gospodaru naš, daj nam da ramazan u ibadetu, svjesni Tvojih blagodati, provedemo, i da na kraju ramazana budemo među onima kojima si oprostio!